

Aan
NORA Gebruikersraad

Inlichtingen
Martijn de Bruijne
Lead Enterprise Architect
Belastingdienst

Datum
20 augustus 2019 v1.0

Auteurs
Martijn de Bruijne
(Belastingdienst)
Jasper Kuijten (RIVM)
André Plat (VNG)

notitie

Borgen aansluiting NORA-principes bij nieuw beleid

Aanleiding

In de NORA gebruikersraad van 6 juni 2019 zijn de NORA-prioriteiten voor 2019/2020 besproken. Daarbij is geconstateerd dat geen specifieke activiteit is onderkend om de aansluiting van de NORA-principes bij nieuw overheidsbeleid te borgen. In het jaarplan staat "Beheer en doorontwikkeling NORA" benoemd, maar er is niet duidelijk in hoeverre die werkzaamheden omvat gericht op het inventariseren van nieuw beleid, en het door-vertalen van dat beleid naar aanpassing van principes. De auteurs van deze notitie hebben de actie opgepakt om te verkennen hoe die werkzaamheden een plek kunnen krijgen in de activiteiten van de NORA-gebruikersraad en ICTU.

Kern en voorgestelde besluiten

Voorgesteld wordt om, als onderdeel van de werkzaamheden gericht op het reguliere beheer van de NORA, periodiek te inventariseren

- (1) Welk relevant nieuw overheidsbeleid ontstaan is,
- (2) Welke bronverwijzingen bij de principes moeten worden aangepast naar aanleiding van dat nieuwe beleid
- (3) Welke formuleringen in de principes zelf moeten worden aangepast om een goede weergave te vormen van het nieuwe beleid
- (4) Welke nieuwe principes eventueel toegevoegd moeten worden om te borgen dat de NORA-principes gezamenlijk een goede afspiegeling blijven vormen van het beleid dat de publieke sector nastreeft
- (5) welke principes kunnen vervallen omdat ze door nieuw beleid niet meer actueel zijn

Voorgesteld wordt om de genoemde werkzaamheden een expliciet en terugkerend onderdeel te maken van de reguliere beheeropdracht voor de NORA, die BZK-DIO bij ICTU heeft belegd. ICTU kan een beroep doen op ondersteuning door de Gebruikersraad.

Voorgesteld wordt om te starten met een pilot gericht op enkele nieuwe beleidsstukken en de NORA-basisprincipes. Aan de hand van de resultaten van die pilot kan worden geëvalueerd wat de actualisatie oplevert, welke periodiciteit (bijvoorbeeld 1x per jaar) doelmatig is, en of verbreding van het werk naar de afgeleide principes en thema's wenselijk is.

Toelichting

De publieke sector streeft doelen na gericht op de verbetering van haar (digitale) dienstverlening. Die doelen zijn verankert in beleid. Architectuur is een instrument dat kan helpen bij het realiseren van dat beleid. Daartoe worden beleidsdoelen vertaald in (architectuur)principes, die kaderstellend zijn bij de inrichting van bedrijfsprocessen en IT-voorzieningen, en zodoende waarborgen dat een inrichting ontstaat die het mogelijk maakt de beleidsdoelen te realiseren. De NORA bevat dergelijke architectuurprincipes.

Het is van belang dat architectuurprincipes expliciet gerelateerd zijn aan actueel beleid. Niet alleen om op inhoud zeker te stellen dat de principes in de juiste richting sturen, maar ook om bestuurlijk te kunnen verantwoorden op welke wijze de architectuursturing aansluit bij de strategische ambities van de overheid. Bovendien helpt het architecten in overheidsorganisaties als in het kader van de NORA een overzicht wordt bijgehouden van nieuwe beleidskaders. Enerzijds omdat zo de consistentie van het totale beleid kan worden geborgd en anderzijds om zicht te krijgen en te houden op de beleidskaders die mogelijk invloed hebben op hun werk.

Huidige situatie

In de NORA is bij alle basisprincipes een relatie gelegd naar beleidsstukken die daarvoor de bron/rechtvaardiging vormen. Een korte analyse van de eerste 2 basisprincipes levert het beeld op dat in sommige gevallen verwezen wordt naar oude bronnen. Zie onderstaande tabel:

Principe	Gebaseerd op bron	Datum
BP01 Proactief	Actieprogramma elektronische overheid	Juni 2002
	ICT-agenda 2008-2011	Juni 2008
	Burgerservicecode	Februari 2015
BP02 Vindbaar	Wet openbaarheid van bestuur	Oktober 1991
	Nota "Naar toegankelijkheid van overheidsinformatie"	Juni 1997
	Nota "Informatie op orde [..]"	Juni 2006

Actuele beleidsstukken zoals het Actieplan Open Overheid, NL Digibeter 2018 en 2019, de Data Agenda Overheid en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid komen in de bronverwijzingen van de basisprincipes vooralsnog niet terug.

Verwijzing naar oude brondocumenten kan overigens valide zijn, bijvoorbeeld wanneer het wetgeving betreft die nog steeds van kracht is. Maar de keuze om voor de onderbouwing van een principe te verwijzen naar een beleidsnota van 10 of 20 jaar geleden roept toch de vraag op of er op dat gebied geen actueel beleid wordt nagestreefd. En of de tekst in het principe zou moeten worden aangepast om een betere weergave te vormen van dat actuele beleid.

Voorstel

We stellen voor om, als onderdeel van de werkzaamheden gericht op het reguliere beheer van de NORA, te borgen dat periodiek wordt geïnventariseerd

- (1) Welk relevant nieuw overheidsbeleid ontstaan is,
- (2) welke bronverwijzingen bij de principes moeten worden aangepast naar aanleiding van dat nieuwe beleid,
- (3) welke formuleringen in de principes zelf moeten worden aangepast om een goede weergave te vormen van het nieuwe beleid, en
- (4) welke nieuwe principes eventueel toegevoegd moeten worden om te borgen dat de NORA-principes gezamenlijk een goede afspiegeling blijven vormen van het beleid dat de publieke sector nastreeft.
- (5) welke principes kunnen vervallen omdat ze door nieuw beleid niet meer actueel zijn

We zien drie manieren om daar invulling aan te geven:

- (I) Via de beleidsontwikkeling: we maken afspraken met de (project)teams die de beleidsontwikkeling doen, dat onderdeel van hun taak ook is om in kaart te brengen welke wijzigingen in de NORA moeten worden aangebracht als gevolg van het nieuwe beleid.
- (II) Coördinatie door NORA Beheer: NORA Beheer inventariseert periodiek (1x per jaar) welke belangrijke nieuwe beleidskaders zijn ontstaan¹ en vraagt de Gebruikersraad die lijst aan te vullen.
In samenwerking met architecten van de in de Gebruikersraad vertegenwoordigde overheidsorganisaties, zal NORA Beheer een voorstel uitwerken voor de aanpassingen aan de principes die voortvloeien uit het nieuwe beleid. Dat voorstel zal via het reguliere wijzigingsproces worden uitgevoerd².
Dit werk wordt onderdeel van de beheeropdracht voor NORA die BZK-DIO bij ICTU heeft belegd.
- (III) Coördinatie door leden Gebruikersraad: Vertegenwoordigers in de Gebruikersraad hebben de verantwoordelijkheid om te borgen dat nieuw overheidsbeleid dat binnen hun organisatie wordt gecreëerd wordt geanalyseerd en dat wordt vastgesteld welke aanpassingen aan NORA-principes daaruit voortvloeien. Zij brengen deze wijzigingsvoorstellen in bij de Gebruikersraad.

Wij adviseren de Gebruikersraad te kiezen voor scenario II, waarvan we de slagingskans het grootst achten. Dit past bij de beheertaak zoals die bij ICTU is belegd en bij de afspraak dat alle overheidsorganisaties daar een bijdrage aan leveren, en het helpt alle overheidsorganisaties wanneer de relaties tussen architectuurprincipes en overheidsbeleid op een centrale plek actueel worden gehouden.

Onderdeel van dit proces zou ook moeten zijn om scherp te definiëren welke typen beleidsstukken kwalificeren als rechtvaardiging voor een architectuurprincipe (wet- en regelgeving, beleidsnotities etc.).

Samen met ICTU moet worden vastgesteld in hoeverre de genoemde werkzaamheden concurreren met andere beheertaken die ICTU ook uitvoert.

Ten overvloede

De korte verkenning die is uitgevoerd levert de indruk op dat het verstandig is te borgen dat NORA-principes beter gerelateerd worden aan actueel beleid. Dat betekent nadrukkelijk niet dat geconstateerd is dat de principes nu op de inhoud de verkeerde richting bevatten. Ook daar waar principes gerelateerd zijn aan oudere beleidsbronnen, is onze indruk dat ze sturen in een richting die past bij actueel beleid. Of aanpassingen in formuleringen van principes moeten worden aangebracht, moet blijken uit een nadere analyse.

¹ Eventueel dit inventarisatieproces ondersteunen door een eenvoudige voorziening waar architecten nieuw beleid dat zij tegenkomen gedurende het jaar kunnen "posten"

² Zie https://www.noraonline.nl/wiki/Wijzigingsproces_NORA